

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

8DE ÅRG.

DEN 1 SEPTEMBER 1907.

N^Ö 48

Foto. Jonason. Gbg.

LUDVIG STAVENOW.
PROFESSOR.

Kliché - Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Sthm - Gbg.

LUDVIG STAVENOW.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Om Sverige verkligen behöfver 4 högskolor? Frågan kanske kunde besvaras nekande, men blir ju mindre brännande för Stockholms och Uppsalas vidkommande, när med förbättrad järnvägsdrift Uppsala *riktigt* blir en förstad till Stockholm. Och frågan är för sent uppställd vis å vis Göteborg. Göteborg har nu en högskola, som redan tillkämpat sig sin plats i Sveriges andliga lif. Och hvad mer är, Sveriges sjöstad par preference har ju också utvecklingslinjer pekande i riktning mot ett andligt centrum för det "nya Sverige", som Daniel Bröström och Ostasiatiska kompaniet representera. Till den humanistiska högskolan skall snart sälla sig den kommersiella, hvars vetenskapliga sträfvan skall leda svenskt tankearbete och svenska dåd utåt oceanerna och öfver dem, icke för att som nu bestjåla Sverige på dess folkkrafter, utan för att ge det dess del i världen. Till sist skall väl Sveriges andra tekniska högskola — en sådan finnes till gagnet om också ej till namnet — frigöras ur sin askungeroll och få de yttre resurser, som fullt ut kan göra den till det stöd de båda systerinstitutionerna så väl behöfva, ett svenskt polyteknikum likt det i Zürich, våra ingenjörstudiers hittillsvarande slutmål, tillika såsom där matematisk-naturvetenskapligt komplement till högskolan. Vi måste nämligen ha naturvetenskap äfven i Göteborg, — hafsforskningen är ju en naturvetenskaplig disciplin, som redan slagit rot här — men vi skola ej därför skaffa oss alltför mycket nya professorer. Vi måste lära oss af utländska föredömen att tillvarata och utveckla de resurser, som finnas.

Detta om Göteborgs vetenskapliga framtid, som borde kunna bli större än allt hvad "den unge fyren" gamle S. A. Hedlund på sin tid kunde drömma om den. Och denna vetenskapliga framtid har verkligen en god del med Ludvig Stavenow att göra, ty ena ledet i den framtida vetenskapliga treklängen, Göteborgs Högskola, har just de betydande andliga krafter, den vunnit i sin första lärareuppsättning, att tacka för sin goda start. Professor S. kan härvidlag räkna sig till godo en insats framför de andra i form af en personlig uppoffring. Som annat kan man ej räkna det, när han för högskolans framtids skull afböjde det tillfalle, som bjöds honom att på Martin Weibulls professorsstol verka under de tillsvidare betydligt rikare yttre vetenskapliga möjligheter den sydsvenska högskolan erbjuder.

Kanske gjordes offret lättare därigenom, att det icke var hans egen alma mater, den uppsaliensiska, som kallade. Professor S., född Stockholmare, har nämligen fått sin utbildning vid Uppsala universitet i Harald Hjärnes skola.

Den svenska historieforskningen på modern grund, som ännu ser sin nestor, frihetstidens tecknare, Karl Gustaf Malmström, kroppsligt bräcklig, men vid full vetenskaplig vigör lefva ibland sig, har redan under den yngre professorsgeneration, som följde hans, uppdelat sig i tvänne skolor.

I grunden voro dessa båda skolor mera specialiseringar inom det historiska forskningsområdet, den ena, den Alinska, riktande sin hufvuduppmärksamhet på det inre med författningslifvet som centrum, den andra läggande hufvudvikten på Sveriges ställning i det allmänna världshistoriska förloppet genom utrikespolitiken representerad till en början tämligen isolerad af Harald Hjärne. Olika temperament fördjupade denna uppdelning af arbetsfältet till motsatta åskådningar, omfattande såväl gångna tiders historia som den aktuella politiken. Härtill kommer en motsats ur *metodens* synpunkt. Ur beröringen med juridiken på det författningshistoriska området har den Alinska

skolan fått en förkärlek för skarp begreppsbestämning och abstrakt logiskhet, hvaremot står Harald Hjärnes historiska intuition och obenägenhet att i alltför hög grad fixera något så flytande som historiska företeelser. Denna motsats fortlefver ännu inom vår historiska forskning.

För allmänheten är denna motsats bäst känd genom Hjärnes strid mot Alinska skolan i norska frågan. För Alin, författningshistorikern, som såg den under rättsidéens synvinkel, blef det en fråga om "Sveriges rätt". Hans stora förtjänst är att hafva på nytt befastat den svenska unionella rättsståndpunkten, som Rydin i sin skandinavistiska unionsroman med historiska och rättsvetenskapliga anspråk frivolt uppgifvit. Alinska skolan har icke kunnat blåsa lif i unionen, därtill var den oförmögen, då dess vetenskapliga formalism aldrig kunde rycka de breda lagren med sig. Men den har gjort mycket nog genom att stälsätta den mot norska öfvergrepp afvisande förstakammarpolitik, som ändå var den Sverige föll tillbaka på, när det gällde 1905.

Hjärne åter med sina stora internationellpolitiska vyer på saken fick endast mot sin innersta afsikt göra tjänst mot Alinerna såsom västerns skydd i dess praktiskt såsom mullvadsarbete verkande sträfvan i försonlighetens tecken.

Ett sorgligt resultat af "vetenskap i politiken", om detta icke hade varit mindre vetenskapens än politikens fel.

Efter unionsupplösningen har den svenska opinionen blifvit betydligt mera mottaglig också för Harald Hjärnes lärdom om våra politiska förhållandens förknippning med det världspolitiska läget.

Kanske har detta gett någon föreställning om de olika historiska riktningar, hvari Stavenow och hela den nu levande generationen af svenska historiker skolats.

Sina sporrar vann han på en med Geijerspriset belönad doktorsafhandling "Om riksrådsvälen under frihetstiden" således på Alinska skolans författningshistoriska område. Men han tog genast afstånd från skolan genom att föredraga docentur i historia hos Hjärne framför den likaledes till buds stående i statskunskap hos Alin.

Detta var 1890. Efter endast fem docentår skedde utnämningen till professor vid Göteborgs Högskola vid 31 års ålder. Den för högskolan intresserade allmänheten i Göteborg torde ännu minnas, huru professor Stavenow vintern förut introducerat sig för Göteborgspubliken genom de då hållna offentliga föreläsningarne öfver "den stora engelska revolutionen i 16:de århundradets midt", sedermera i bokform utgifna.

Hans andliga kynne uppenbarade sig redan där, en fint bildad modern personlighet, hvars rika mångfald sammanfattas till en välgörande klarhet genom den aristokratiskt knappa och fasta formen i alla hans andliga meddelelser.

Såsom den alldeles speciellt *bildade* bland nu levande svenska historiker framstår professor Stavenow vid en jämförelse med dem alla. I kunskapsmassans kvantitet och idéernas rikedom och djärhet öfverträffas han tvifvelsutän af sin mästare Harald Hjärne, men gentemot dennes och hela hans skolas merendels stramt politiska intresse framstår fördelaktigt Stavenows fina förstående för kulturella och estetiska värden. Det är icke för intet musiken och filosofien en gång rivaliserat med historien om hans gunst, och icke för intet, som han vid sidan af historikerna Hjärne och Alin nämner som sin lärare filosofen Sahlin.

Denna läggning hos vår forskare har gjort honom

alldeles särskildt lämpad för de historiska uppgifter, som han ägnat sina professorsår. Frihetstiden, sin första kärlek, har han icke öfvergifvit. Äfven författningshistoriskt har han arbetat vidare i ståndsriksdagarnes historia, men har samtidigt fördjupat sig till en allmän historisk framställning af frihetstiden såväl i tryckta offentliga föreläsningar som i en sammanhängande skildring i den nya upplagan af Illustrerad svensk historia. Den kulturella fördjupningen af ämnet gör sig här välgörande gällande. Måhända skulle man här kunna tala om ett för mycket, i det att det kulturella icke fått nöja sig med att vara folkpsykologisk bakgrund för händelserna och inslag i dessa, utan författaren dessutom tyngt sin framställning onödigtvis med att eftersträfvat en kulturhistorisk fullständighet i encyklopedisk mening, som icke hör hemma i historien utan i de historiska specialvetenskaperna, litteratur- och kyrkohistoria o. s. v.

Återstoden af Stavenows andel i illustrerad historia omfattar hans Gustaf III. Såsom ingen torde för skildringen af detta tragiska människoöde lämpa sig den göteborgske forskarens på en gång ända till nervositet estetiskt fint kännande och starka personlighet. Den andre Gustaf III-kännaren, Levertin, har också erkänt detta vid recensionen af de utgifna offentliga föreläsningar, som äfven föregingo denna del.

Som ett bevis på den representativa ställning Stavenow intager inom svensk historieskrifning kan nämnas, att det fallit på hans lott att författa frihetstiden i det tyska samlingsverk, som en gång upptog Geijers fullbordade delar af Svenska folkets historia.

Professor S:s senaste forskningar gälla historien om unionens ingående 1814 och ha tagit sig uttryck i offentliga föreläsningar, som ännu icke publicerats. Utom önskan att leda de historiska studierna öfver till modern tid, en i vårt land alldeles försummad sak, torde dessa forskningar föranledts af ett aktuellt politiskt intresse, framkalladt genom unionskrisen.

Professor S:s politiska gästsuppträdande vid detta tillfälle var kort, men hedrande. Det var han, som såsom vänsterkandidat vid senaste Göteborgsvallet å hela partiets vägnar afgaf det programuttalande i norska frågan, som utan krumbukter ställde Göteborgsbanken på den nationella standpunkten. Om sedermera den socialistiska ostracismen drabbade litet underligt, skonande vänsterlistans mest kapitalistiska och längst åt höger stående representanter enligt principen: vinden blåser, hvart han vill o. s. v., så är detta en blomständighet. Hvarken den göteborgske historikern själf eller andra för svensk historieforskning intresserade torde väl vara fullt öfvertygade, att hans aristokratiska personlighet passar i stycke med det allt mer och mer demokratiska sällskapet på Helgeandsholmen. Att i Göteborgs patriciska köpmansvärld företräda de vetenskapliga och etiska intressen, som där af häfd utan mycket braskande ha vårdats, därtill torde högskolans prorektor vara rätte mannen. Det är att hoppas, att professor Stavenow länge skall bevaras åt denna uppgift.

Hjalmar Haralds.

PATRIC REUTERSWÄRD. †

Natten mellan den 23 och 24 augusti afled på sin egendom Baggå i Västmanland den kände politikern, hofmarskalken och bruksidkaren *Patric Oscar Reuterswärd*. R. var född 1820, blef 39 underlöjtnant men lämnade redan 55 med kaptens afsked armén för att ägna sig åt vården af de stora bruks-egendomar i Västmanland, i hvilka han var intressent.

I sin hemort var han flitigt anlitad för offentliga uppdrag af olika art.

Men framför allt är *Patric Reuterswärds* namn knutet vid protektionismens seger i vårt land. Sin politiska bana hade han börjat redan 1844, från hvilket år han tillhörde ståndsriksdagarna såsom ledamot af ridderskapet och adeln. Vid riksdagen 1866 understödde han lifligt

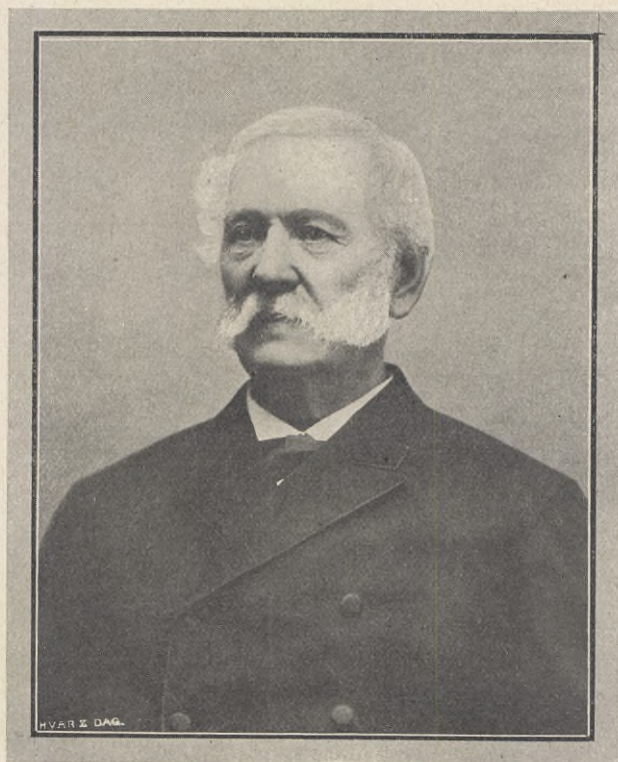

Foto. Hermanson. Kristinehamn.

PATRIC REUTERSWÄRD. †

Kliché: Hengt Sjöströmsparre

representationsreformen och blef sedan genast invald i 1:sta kammaren, där han spelade en framstående roll, som nämnt särskildt för protektionismens genomförande. Han var ledaren af första kammarens tullskyddsvänliga parti och öfvade i denna fråga stort inflytande äfven i andra kammaren. Sedan tullstriden var afslutad, fortfor han att åtminstone till namnet vara förstakammarmajoritetens ledare.

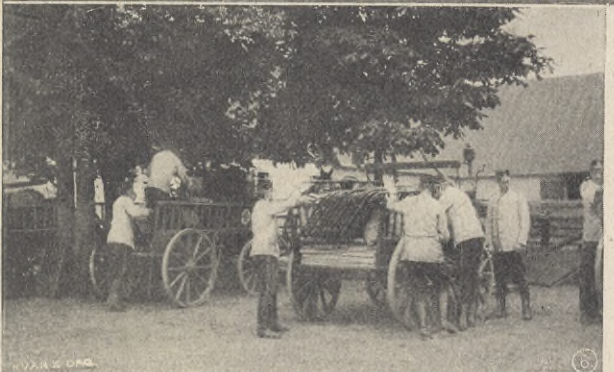
Åsikterna om *Patric Reuterswärds* politiska gärning skifta. Men om ett äro alla ense: att han var en orubbligt hederlig, fosterlandsälskande och sina politiska ideal hänfven man. (Se vi-

dare biografi och helsidesporträtt i H. 8. D. årg. VII:10.)

FÄLTSJUKVÅRDSÖFNINGARNA I SKÅNE.

Fältsjukvårdens mål är att snarast möjligt uppsamla och förbinda de sårade, så att de kunna utan fara forslas hem för att där erhålla nödig vård.

Därför upprättas för-

1. SJUKVÅRDSKOMANIET PÅ MARSCH.
2. STORA FÖRBANDSTÄLTET SLÅS UPP.
3. FÄLTHYDDOR RESAS.
4. SJUKTRANSPORT FRÅN HUFVUDFÖRBANDSPLATSEN Å MAGLEBY.
5. SÅRADE ANLÄNDA TILL HUFVUDFÖRBANDSPLATSEN.
6. FÄLTSJUKHUSET ETABLERAS. PACKVAGNARNA UPPACKAS.

bakåt en för hvarje arméfördelning gemensam *hufvudförbandsplats*. Å förbandsplatsens mottagande afdelning skiljas de sårade i olika grupper: de lätt sårade som kunna återvända till trupperna, de som gående kunna uppnå den emellan förbandsplatsen och fältsjukhuset iordningställda *samlingsplatsen för sårade*, de som kunna forslas åkande i sittande ställning, och de som måste åka liggande. Därefter hänvisas

de till den förbindande afdelningen eller, om så är oundgängligt nödigt, den opererande. Förbandsplatserna inrymmas, så vidt möjligt, i byggnader; åtminstone bringas den förbindande (och opererande) afdelningen under tak. Finnas icke lämpliga sådana måste stora förbandstältet uppslås. De förbundna så-

efter fotografier

Källa: Bengt Sjöberg

bandsplatser så nära stridslinjen som är möjligt för att de skola vara skyddade för fiendens eld och anfall. De som upprättas af de stridande trupperna själva — fotfolk och artilleri — läggas 1—2 km. bakom de stridande och benämnas *hjälpförbandsplatser*. Af sjukvårdskompaniet anordnas något längre

rade inläggas, i afvakten på transport till samlingsplats för sårade eller fältsjukhus, i närliggande hus, lador, eller i brist på dylika i tälhyddor som förfärdigas af 4 slenor och 16—20 skyddstältdelar. Vid uppehåll i striden eller vid dennas slut utgå sjukbärare för att uppsöka och nödtorftigt förbinda de sårade som icke själfva mäktat göra detta med de två första förband som hvarje man bär på sig i fält, samt skyndsammast bära dem som icke kunna gå till närmaste förbandsplats. Är afståndet till någon af dessa för långt skickar sjukvårdskompaniet fram sjukvårds-transportvagnar till *hållplatsen* för att underlätta detta arbete.

Å förbandsplatsen undersökas de sårade af läkare. De förband som omläggas å dem, som äro i behof däraf, afse att sätta de sårade i stånd att utan nytt förband forslas så långt bort som möjligt, hälst ända till hemorten. Operationer utföras så sällan som möjligt; under alla förhållanden endast sådana, som icke kunna uppskjutas. De sårade, som icke kunna forslas så långt, sändas till de några få kilometer bakom förbandsplatserna upprättade fältsjukhusen. Vid truppernas framryckning öfvertagas dessa af etappväsendet, som medelst sjukhuståg (för svårt sårade) och sjuktag (för lättare sårade) skicka dem till hemorten, så snart deras tillstånd gör detta möjligt.

För att fältsjukvården skall kunna under krig fylla sitt ansvarsfulla värf fordras att läkarne skola vara väl förberedda i fred. Den 2—10 augusti försiggick mellan Landskrona—Åstorp—ö. Ljungby—Klippan i Skåne en s. k. taktisk kurs för militärläkare, den andra i ordningen i vårt land och under dess senare del den första i sitt slag. Den för fältsjukvården så varmt intresserade chefen för I arméfördelningen, generalmajor Axel von Matérn hade nämligen, med fullt förstående af sakens

betydelse och för det enda rätta sätt hvarpå den kan skötas, under de tre sista dagarne ställt trupper till föfogande för kursens ledare, fördelningssläkaren i samma arméfördelning, med. dr Axel Ekdahl. Att ändamålet vanns — att göra kursen så lärorik som möjligt för oss i densamma deltagande läkare — därom torde icke råda mer än en mening. Dylika öfningar, som icke kunna undvaras, kunna icke försiggå fältmässigt utan trupper. Men trupperna måste stå under ledarens, *d. a. en läkares*, befäl. Annars går det hela sönder beträffande sjukvården. Det blir icke en fältsjukvårdsöfning, utan rätt och slätt en fälttjänstöfning. Trupperna äro under dylika öfningar endast det oundgängliga materialet för att möjliggöra sjukvårdsöfningarnes rätta bedrivande. Det är sjukvårdsöfningarna som här äro hufvudsaken, icke trupprelserna; de äro endast det oundvikliga medlet.

Det är att hoppas, att sjukvårdsöfningar på detta sätt planlagda, anordnade och ledda måtte återkomma hvarje år i alla våra fördelningar, samt att äfven civila läkare, *framför allt våra kirurger*, d. ä. lasarettsläkare, såväl öfver- som underläkare, måtte mangrannt deltaga i dem. Ty i fält räcka våra militärläkare långt ifrån till att täcka behöfvat. Därtill fordras minst hälften af Sveriges läkarekår. Men för att i farans stund kunna fylla sina plikter måste läkarne vara öfvade i det rent militärmedicinska. För få läkare eller för dåligt utbildade är lika ödesdigert, vare sig nu den bristande utbildningen är tillfinnandes i kirurgiskt hänseende hos militärläkarne, eller i militärt hänseende hos kirurgerna. Bristerna härutinnan betyda ej blott onödigt lidande för de sårade; det betyder onödigt stort antal spillda lif, ja äfven onödigt många invalider och för lifstiden lytta.

Johan Cronquist.

SVENSKA BILDER.

Foto Jakobson. Trollhättan.

FISKERIKONGRESSEN I TROLLHÄTTAN.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfversparne Stålm.—Gbg.

Till fiskerikongress samlades den 12 augusti i Trollhättan fiskeristyrelserna inom Älfsborgs norra, Skaraborgs och Älfsborgs län, därvid gemensamma, fiskevården berörande angelägenheter dryftades. Å vår foto. synas följande deltagare:

Dr Carl Nyström, Hellekis, ordförande i Skaraborgs läns fiskeristyreelse (1), Kapten Casper Ehrenborg, Kråk, Carlsborg, (2), Disponent H. W. Tiberg, Långbanehyttan (3), Ingeniör J. F. Frederiksen, Bo-

skarp, Habo (4), Fil. dr J. Arwidsson, fiskeriassistent, Uppsala (5), Hr Casper Ehrenborg, Vänersborg (6), Godsäg. auditör Carl Ros, Årås, Gullspång, ordf. i Värmlands fiskeristyr. (7), Stationsinsp. G. O. Schweder, Bäckfors (8), Ingenjör E. L. Albert, Strömsberg, Trollhättan (9), Bruksäg. Axel R. Jansson, Uppered, ordf. i n. Älfsb. läns fiskeristyr. (10), Adjunkt Kr. von Sydow, Vänersborg (11), Godsäg. frih. Johan von Essen, Källefall (12), Kronolänsm. A. D. Berggren, Trollhättan (13).

Lindesberg har för en tid ryckts ur sin idylliska tillvaro: en väl ordnad utställning har nämligen där i dagarne hållits. Det var stadens 3-dje utställning under dess hittillsvarande existens, och man hade nu gjort sitt bästa för att ställa de båda föregående i skuggan. Icke mindre än 400 voro utställarne, och de utställda föremålen belöpte sig till bortåt det dubbla antalet.

Det var såväl industri-, handverks- o. slöjd- som landbruks-

Foto. Michelsen. Lindesberg.

Kliché: Bengt Silfversparre.

LINDESBERG I UTSTÄLLNINGSTID.

Foto, Jonns Effertr., Lund.

Kliché - Bengt Silfversparre.

SPELMANSTÄFLINGEN I LUND.

och trädgårdsutställning.

*

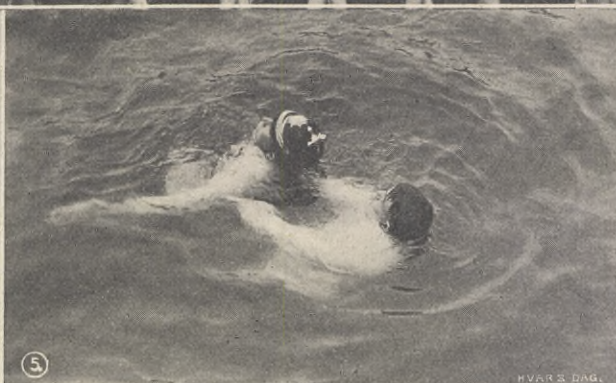
Spelmanstävlingen i Lund vann märkligt stor anklång. Från olika delar af södra Sverige hade en brokig samling spelmän kommit samman, representerande alla åldrar från 6-åringen till gubben som sett sina 87 vingar. De fleste spelade fiol men några blåste klarinetten. Alla spelade de med känsla och övertygelse, och öfver hela denna täflan, som förde åhörarne tillbaka till forna dagar och andra seder än våra, låg en egenstämmingsfull prägel.

SVENSK SIMKONST.

Sitt 80-åriga jubileum har nu Stockholms sim-sällskap kunnat fira. Den stora fästen ägde rum den 26 aug. och då de engelska simmarne, tillhörande Life Saving Society, just samtidigt passerade Stockholm på återfärd från täflingarna i Helsingfors, blefvo de gifvetvis mottagna af svenskarne som kärkomna gäster.

Söndagen den 25 ägde en stor svensk-engelsk uppvisning rum, och följande dag var som nämndt själfva jubileumsdagen, som firades med promotion, tal, täflingar och uppvisningar. Vi visa några bilder därifrån.

(Se nästa sida)

1. MR V. HENRY, SEKR. I ROYAL LIFE SAVING SOCIETY, HÅLLER PROMOTIONS-TALET.
2. SVENSKEN HJ. JOHANSON, ERÖFRADE 1:A PRIS

Klän fotografier.

I RAKA TRAMPOLINHOPP. — 3. DET SVENSKA (stående) OCH ENGELSKA POLOLAGET. SVENSKA LAGET BESEGRAD SÄVÄL FINNAR SOM ENGELSMÄN. — 4. FINNEN T. ARO, 1905 ÅRS VÄRLDSMÄSTARE, BESEGRAD AF JOHANSON. — 5. POLISMANSKAP DEMONSTRERAR LIFRÄDDNING.

Klän: Rengt Sällföresnamn

Stora simtäflingar höllos i Helsingfors den 17 och 18 augusti med anledning af Helsingfors' simsällskaps 20-åriga tillvaro.

En talrik trupp svenska simmare närvaro, och redde

svenskarne s'g utmärkt i konkurrensen, speciellt med engelsmännen.

Ett flertal pris däribland flera första eröfrades af svenskarne.

SVENSK SIMKONST.

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

ETT SIMJUBILEUM: Stockholms simsällskap firade den 26 aug. i Stockholms simskola sin 80-årsdag. Å bilden synas från vänster räknadt: Wheeler, svensken Hj. Johanson, Plombridge, Baker, Henry, sekr. i Life Saving Society, Sanden, Holiday.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsvarre Stilm—Öbg.

Svenska mästerskapstävlingar i allmän idrott och atletik pågingo i Karlstad d. 24 och 25 augusti. Dessa tävlingar voro motsedda med stort intresse. Bland de bästa resultatena må antecknas Otto Nilssons, Örgryte, 1:sta pris i kulstötning (12,40+10,81), hvarti han hade sådana motståndare som Wieslander och Lemming; vidare göteborgaren Knut Stenborgs 1:sta pris

i längdhopp (6 m. 34 cm.); John Svanbergs seger i 1,500 m.-loppet (4,20,6), stockh. Karl Frycksdahls ypperliga trestegsprång (13,63 m.) samt E. Lemmings seger i släggkastning (40,81 m.). Samtliga här nämnda belönades med förutom 1:sta pris svenskt mästerskap. F. ö. hemfördes 13 mästerskap till Göteborg, 8 till Stockholm och 1 till Malmö.

Foto. Nyström, Karlstad.

SVENSKA MÄSTERSKAPSTÄFLINGARNA I KARLSTAD. Grupp af deltagare, af hvilkas stora antal framgår tävlingarnas omfattande betydelse.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsvarre Stilm—Öbg.

MED LUFTSKEPP TILL NORDPOLEN: WELLMANSKA EXPEDITIONEN.

Hvilken dag som helst väntas nu budskapet om att det andra stora försöket att i ballong uppnå nordpolen gått af stapeln. Det är som bekant amerikanaren Wellman som nu, tio år efter det André'ska försöket, tänker våga sitt lif — fast han visserligen själf säger, att risken denna gång är ojämförligt mycket mindre än hvad fallet var då André lämnade Spetsbergen. Detta därför att nu alla tänkbara försiktighetsmått äro vidtagna — den väldiga 50 m.-ballongen, hvars konstruktion starkt påminner om det berömda franska militärluftskeppet "la Patrie", förklaras af honom själf vara något helt annat än den svenske pionjärens bräckliga farkost: det är enligt hans egna ord ett väsen med starka lungor och vital energi, byggt till att framgångsrikt upptaga kampen med och besegra naturens makter.

Wellman prisar också sin lyckliga stjärna att expeditionen ej

Öfre bilden:

WELLMAN UTANFÖR BALLONGHuset.

Mellersta bilden:

SPETSBERGSTURISTER VID ANDRÉES MINNESMÄRKE.

Nedre bilden:

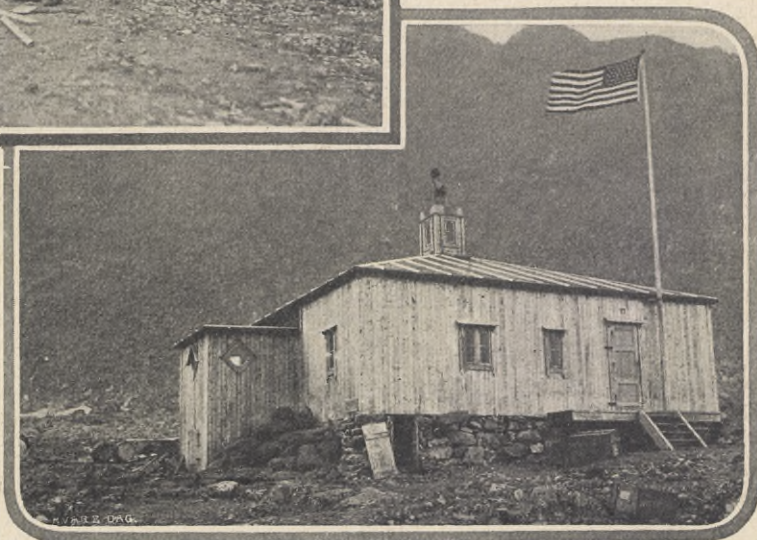
WELLMANEXPE-
DITIONENS HUS
PÅ SPETSBER-
GEN.

gare för en vanlig släde. Den medhafda provianten räcker ett helt års tid.

Expeditionens medlemmar ha den senaste tiden arbetat dag och natt för att snarast möjligt blifva i ordning. Deras värsta fiende har varit det utomordentligt dåliga vädret — det sämsta i mannaminne på Spetsbergen. Våldsamma stormar ha rasat och sjön varit fylld med is. — Ett af de svåraste arbeten expeditionen haft

som afsedt var blef färdig till start redan i fjol. Ty då var den vida mindre värustad än nu. Om allt går som man hoppas, skall hela färden fram och åter icke komma att dröja mer än 14 dagar. Men skulle mot beräkning maskineriet icke fungera tillfyllest, är W. beredd därpå: i så fall helt enkelt slungas maskineriet, och ballongen håller sig flytande i veckor. Skulle hela ballongen bli oanvändbar, är äfven denna eventualitet förutsedd: då har han sin automobilsläde att tillgå, och till yttermera visso medföres ett antal eskimåhundar att spännas som dra-

Efter fotografien

Utsikt: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre Sklm.—64

Efter fotografier

Öfre bilden:

WELLMAN MED DÖTT-
RAR, EN DELTAGARE
I EXPEDITIONEN
(nr 2 fr. vänster)
M. FL.

Nedre bilden:

WELLMANS BALLONG-
MASKIN- OCH
FÖRRÄDHSUS.

Kitché: Bengt Silfverparv

DET RÖDA VÄRLDSPARLAMENTET.

Tolfta internationella socialistkongressen har sist-liden vecka ägt rum i Stuttgart. Om densamma icke väckt samma uppseende, framför allt icke samma skräck-fyllda farhågor hos det bestående samhällets vänner som de första "internationalerna" i den socialdemo-kratiska rörelsens barndomsdagar, har den till gengäld räknat bland sina deltagare namn, som höra till de mera glänsande bland europeiska parlamentarikers. Från Tyskland hade infunnit sig en Bebel, en von Vollmar, en Bernstein, från Frankrike en Jaurès, från Belgien en Vandervelde, från Österrike en Victor Adler, från Sverige en Branting, för att endast nämna några. Många och i retoriskt hänseende lysande anföranden höllos och en mängd frågor af intresse icke blott för den nutida socialdemokratien, utan ock för det mo-därna samhället i gemen underkastades meningsutbyte. Det må vara tillräckligt att på måfå nämna några ur högen: importen af främmande arbetskraft och immi-grationen, fackföreningsrörelsen och det socialdemo-

kratiska partiet, kvinnornas rösträtt, kolonialpolitiken samt framförallt frågan om partiets ställning till mili-tarismen.

Det närmare om de meningsutbyten, som beträf-fande dessa frågor ägt rum, har redan inhämtats af dags-prässen. Här må endast framhållas det erkännande af *nationaliteten som ett ofrånkomligt grundfaktum* i folkens lif, hvilket trängde sig fram och färgade den militaristiska debatten och gaf denna sin karaktär i fullt lika hög grad som den slutligen antagna, icke så litet sväfvande resolutionen. Hörom t. ex. *Bebel*: "Om Hervés påstående vore sant, att fäderneslandet blott är den härskande klassens och icke angår arbe-tarne, måste vi uppgifva all vår parlamentariska verk-samhet, ty den går ju ut på att förbättra alla fäder-neslandets inrättningar. Nationaliteten är ett historiskt faktum och en nödvändighet; vi själfva erkänna den här på denna internationella kongress genom att upp-träda nationsvis. I Österrike är socialdemokratien or-

att utföra var fyllningen af den apparat, den s. k. ormen, som har till uppgift att reglera bal-longens hastighet samt höjd öfver marken. "Or-men" som innehåller reservförrådet af provi-ant, c:a 1,400 skålpund, utgöres af en 123 fot långläderslang, hållande 6 tum i diameter och för-bunden med luftskeppet medelst en ståltrådslina. Världen väntar med spändt intresse på ut-gången af detta företag. Återstår nu blott att se, om ej dess till synes så djärfve ledare i sista ögonblicket låter sig af-skräckas.

ganiserad i nationella sektioner. Hela vårt kulturlif hvilar på vårt språk och våra nationella seder. Hvarje förtryckt nationalitet sträfvat och måste sträfvat efter frihet — äfven om dess undertryckande i själfva verket skulle föra med sig vissa välgärningar. Och så länge nationell frihet icke uppnåtts, öfverskyggas alla andra spörsmål af det nationella. Hervés påstående, att det är likgiltigt för arbetaren, om Tyskland eröfrar Frankrike eller tvärtom, är absurdt. Ville vi praktisera denna lära, skulle vi trampas ned af våra egna partikamrater."

Efter fotografier

Kilobild: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Stäm.—Gbg.

TOLFTE INTERNATIONELLA SOCIALISTKONGRESSEN I STUTTGART: Bebel talar.

Öfre bilderna: 1. Bebel. 2. Jaurès. 3. Rosa Luxemburg.

Hr *Branting* uppträdde i debatten på samtliga de tre skandinaviska socialdemokratiska partiernas vägnar och hans anförande förlorade därigenom i personlig färg. Han framhållde emellertid, att det direkta afrustningskraft som omfattas af det danska och det norska partiet i anslutning till den bekanta Hörupska "Hvad vil det nytte?"-parollen, icke obetingadt omfattas af den svenska socialdemokratien, utan är föremål för meningsskiljaktigheter: bland de svenska delegerade på kongressen befann sig ju också en så varm vän af ett demokratiskt folkvärn som docenten *Bengt Lidforss* i Lund. Hr *Branting* vidrörde äfven den antimilitaristiska agitationen, hvilken han betecknade som ett godt, då "den bedrefves i förnuftiga former", hvarmed han synes ha förstått en propaganda, gående ut på att hos de värnpliktige inpränta, att de äfven i vapenrocken fortfara att vara människor och tänkande väsen. Å de skandinaviska delegerades vägnar framlade han ett ändringsförslag till *Bebel*s resolutionsförslag, gående ut på, att afrustning bör eftersträvas som mål. Han ville dessutom gärna ha krafvet på internationell skiljedom direkt infördt i resolutionen

och tillade: "Jag bekänner, att jag här står som en kättare i vissa tyska socialdemokraters ögon; jag kan icke gilla, att man blott har hån och gäckeri till öfvers för Haagkonferensen. *Den* kan naturligtvis icke genomföra världsfreden, men den utgör ett vittnesbörd om den växande fredsstämning i alla länder, som just härrör af den internationella arbetarerörelsen."

Detta sistnämnda påstående hör nog till dem, som tåla diskussion. Men sammanknyttandet af Haagkonferensen och den internationella arbetarerörelsen i samma tankekädja är intressant och tvifvelsutan uttryck för ett verkligt historiskt sakförhållande. Blott att de ej stå i förhållande af orsak och värkan, utan både utgöra ett — tillfälligt och därför å ömse sidor bristfälligt — utslag af denna samma människosläktets allmänna utveckling till allt högre andlig så väl som materiell odling, hvilken med all differentiation för öfrigt i nationaliteter och samhällsklasser har till nödvändig förutsättning en allt intimare samverkan och en allt innerligare genomförd organisation af och inom folksamfundet.

JOSEPH JOACHIMS BEGRAFNING.

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre Sthlm—Gbg.

JOSEPH JOACHIM, violinvirtuosernas mästare, jordfästes den 19 augusti i Berlin. Vår bild visar liktåget passerande Charlottenburgs gator. Den gamle mästarens kista var smyckad med underbart vackra kransar från alla jordens delar.

SCHACKKONGRESSEN I KÖPENHAMN.

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre Sthlm—Gbg.

Schackkongressen i Köpenhamn. Mellan den 4 och 18 augusti afhölls i Köpenhamn den 4:de i ordningen af Nordiska förbundets schackkongresser. Vid densamma täflades i tre afdelningar: mästarklassen och 1:sta samt 2:dra klassen. I 1:sta klass-täflingen

vann göteborgaren Sjöberg 1:sta pris (kungapokalen och 250 kr.) och stockholmaren Englund 2:dra, medan Olsson jämte tvenne andra delade 3:dje, 4:de och 5:te pris. Överhuvud utmärkte sig svenskarne å kongressen som duktiga spelare.

OBSERVERA REDAKTIONSMEDDELANDET Å SID. 767.

STRIDERNA VID CASA BLANCA.

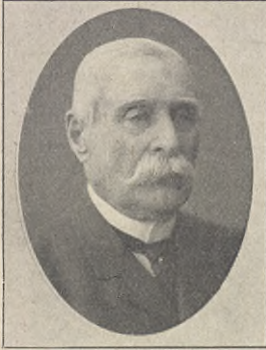
Dagligen pågå striderna vid och omkring det förhärjade Casa Blanca, den oroliga marockanska staden. Den rätt svaga franska ockupationskåren under general Drude har enligt franska uppgifter endast med svårighet kunnat hålla staden besatt: kabylernas upprepade anfall ha mången gång varit både häftiga och farliga. Utan de ilandsatta kanonerna och utan hjälp från krigsfartygen hade säkert fransmännens tapperhet tjänat till intet. Massor af marockaner ha dödats. Jäsningen i landet synes alltjämt stiga. En ny sultan,

EN BOMB HAR EXPLODERAT PÅ CASA BLANCAS GATOR. — FRANSKA TRUPPER BESKJUTA MORERNA RUNDT CASA BLANCA.

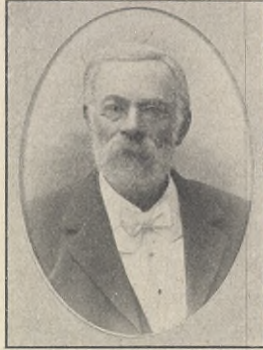
Mulei Hafid, har proklamerats af åtskilliga stammar. Om Muley Hafid, som är en den rättmätige sultanens broder, lyckas vinna herraväldet i landet — och detta synes icke otroligt — är det all fara värdt att det

fruktade "heliga kriget" mot "de otrogne" blir en verklighet. Såvida icke, som några påstå, Muley Hafid har för afsikt att söka åstadkomma fred med européerna.

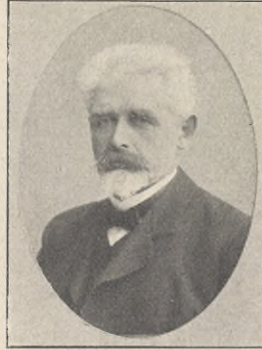
B. G. GEIJER.

F. d. öfverstelöjtnant Gustaf Geijer i Stockholm fyllde den 12 aug. 80 år. U-löjtn. vid Skaraborgs reg. 47, major 78, öfverstelöjtn. i armén 85. Afsked ur kristjånsten s. å.

O. L. GÖTHERSTRÖM.

Förste landtmätaren Oscar Götherström i Kalmar fyllde den 22 aug. 70 år. Landtmäteriausultant 63, kommissionslandtmätare 76, förste landtmätare i Blekinge län 96, i Kalmar län sedan 1900.

S. C. BRING.

Civilrådmannen v. häradshöfding Sven Casper Bring i Uppsala fyllde den 20 aug. 65 år. Stud.-ex. 59, v. häradshöfding 70, 75—85 länsnotarie i Uppsala och kamrerare hos Uppsala läns landsting samt ombudsman hos Upplands Enskilda Bank, civilrådmän i Uppsala 85.

T. G. HELLSTRÖM.

Öfverläkaren, med. dr. Thure Hellström i Stockholm fyllde d. 22 aug. 50 år. Stud.-ex. 76, med. lic. 80, amanuens vid Allm. Barnhuset och kronprinsessan Lovisas Barnsjukhus i Sthlm 86—87, underläk. vid Sabbatsbergs 87—89. Läk. v. Sophia-Hemmet 89—92. Sedan 93 öfverläk. vid Epidem.sjukh. i Sthlm. Med. hedersdr. 07.

P. HELANDER.

75 år fyllde den 25 aug. prosten och kyrkoherden, fil. dr. Pehr Helander i Falköping. Stud.-ex. 57, fil. dr. 63, lektor i Nyköping 65, kyrkoherde i s. Mellösa 72, i Falköping 90, prost 83. Stadsfullmäktig 92. Insp. för Allm. läroverket i Falköping 91, ordf. i styrelsen för Samskolan 05.

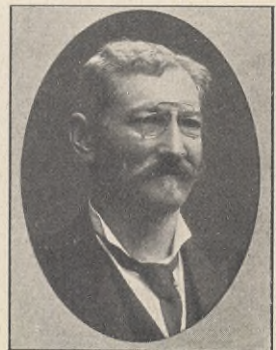
B. LINDBOM.

Slussmästaren i Stockholm, kapten Bernhard Lindbom fyller den 6 sept. 70 år. Efter att i många år varit befälhavare på olika ångare utnämndes L. 78 till slussmästare, från hvilken befattning han nu afgår.

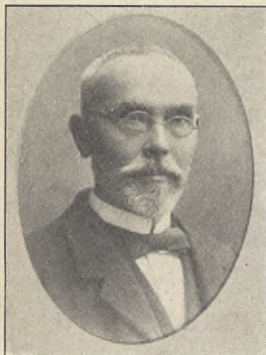
C. A. KLINGBERG.

65 år fyller den 17 september stadsfiskalen i Uppsala C. A. Klingberg. 66—75 kronoläns i Ö. Väla och Harbo distr., 75—82 stadsfiskal i Arboga, 79—82 stadsfogde därst., sedan 82 stadsfiskal i Uppsala, sedan 88 medl. af styr. vid Mälarebankens afdeln.-kontor därst., kyrkovårdsled. m. fl. oilkartade kommun. uppdrag.

G. R. PETERSON.

60 år fyllde d. 22 aug. redaktör Gustaf Peterson i Sundsvall. Tidn.-utgif. sedan 74, red. för S. T. 90 och verkst. dir. i Sundsvalls Tidn. A. B. sedan 97, i Sundsvalls Teater-A. B. ordf. i Svalvs Turistfören. Författare under flera olika sign., däribland "Klippan's son" torde vara mest bekant såsom skaldemärke.

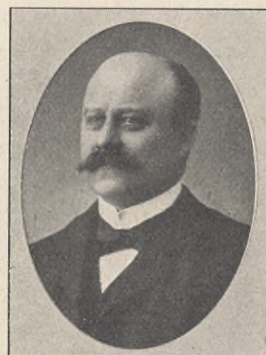
S. BERGGREN.

F. d. professor Sven Berggren i Lund fyllde den 12 aug. 70 år. Stud.-ex. 57, fil. dr. 65, docent i botanik 66, e. o. prof. i botanik i Uppsala 81, i Lund 83, ord. professor i botanik i Lund 98, afsked 02.

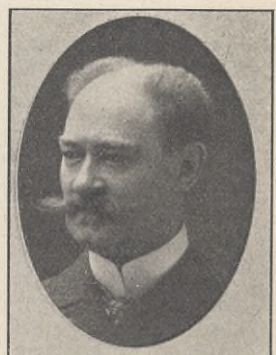
E. J. T. AF KLINT.

Maskindirektör Erik Jakob Theodor af Klint fyllde den 19 aug. 55 år. Maskinirgenlör vid statens järnvägar 85, maskindirektör och föreståndare för III:e distriktets maskinavdelning 99. Led. i styr. för Tekn. elementarskolan i Malmö 05.

L. R. BECK-FRIIS.

Häradshöfdingen, frih. Lave Beck-Friis i Sköfde fyllde den 23 aug. 50 år. Stud.-ex. 77, v. häradshöfding 84, assessor 92, konstituerad revisionssekreterare 97, häradshöfding i södra Vadsbo domsaga 98, justitieombudsmannens suppl. 07. Eger Borgsjö kloster i Skåne.

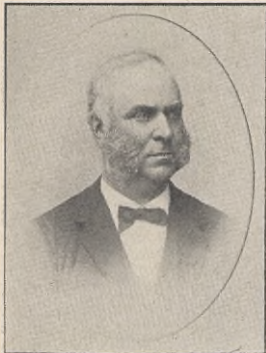

E. GRANSTRÖM.

Disponent Ewald Granström vid Bergvik och Ala nya aktiebolag, Bergvik, fyllde den 28 aug. 50 år. Mångårig kommunalordförande i Söderala socken.

PORTRÄTTGALLERI

A. OLDENBURG.

75 år fyllde den 29 aug. tjänstemannen i Försäkringsbolaget Skandia i Stockholm Axel Oldenburg. Sedan 57 tjänsteman i ofvannämnda bolag, har O. under 42 år varit rättens ombudsman. Mycket anlitad privatjurist.

C. J. M. WAHLÉN.

Rektor Carl Johan Mortimer Wahlén i Sala fyllde den 26 aug. 65 år. Stud.-ex. 62, fil. dr. 72, rektor i Sala sedan 85. I allmänna uppdrag mycket anlitad har W. i 18 år varit stadsfullmäktiges ordf., led. af kyrko- o. skolråd, lasarettsdirektion o. flickläroverkets styrelse samt i 4 år tillhört landstinget.

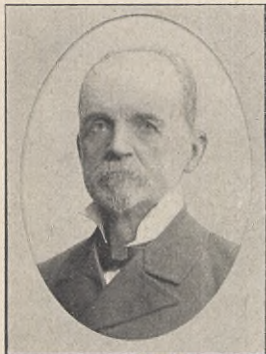
F. A. I. EGERSTRÖM.

55 år fyllde den 25 aug. major Folke Egerström i Motala. Stud.-ex. 72. Löjtnant vid andra lifregementet 82, major 1900, afsked 03. Led. af styr. och kontrollant vid Norrköpings Ensk. Banks afdeln. kont. i Motala 94 Vice ordf. i stadsfullm.; landstingsman.

C. O. SCHENSON.

Kronofogde Claës Oskar Schenson fyllde den 2 sept. 50 år. Efter allsåd kanslilexamen under 11 år landskontorist och länsbokhållare i Karlstad. Led. af drätselkammaren och sek. i hälsövrdsn., hufvudman i Sparbanken, revisor. Utn. till kronofogde i Nordmarks fogde af Wärml. län 03.

C. H. WETTERSTRÖM. †

F. d. landtmäterisekreteraren Carl Hampus Wetterström afled i Stockholm den 18 aug. Född 29, landtmäteriauskultant 51, kommissionslandtmätare 59, landtmäterisekr. 63, afsked 97. Sedan 86 styrelseledamot i Lfibolaget Thule, senaste åren v. ordf.

E. DANIELSON. †

Den 15 aug. afled på Stöpsjön, Fogdhyttan, inge iör Ernst Danielson, 41 år gammal. Stud. ex. 83, chefskonstruktör vid Allm. Svenska Elektriska A.-B. i Västerås 92—85, teknisk direktör därt. 1900—04, konstruerande direktör i Stockholm 95—1900.

K. VON HALL. †

Den 11 aug. afled genom olycks-händelse fil. lic. Knut von Hall. Född 74, stud.-ex. 92, fil. lic. 02, extra lärare i Lidköping 04, i Skara 06, i Eksjö 07.

VIII ÅRG. 48^E HÄFTET INNEHÅLLER:

Ludvig Stavenow. — Patric Reuterswärd. † — Fält-sjukvårdsöfningsarna i Skåne. — Fiskerikongress. — Utställning i Lindesberg. — Spelmanstäfan i Lund. — Simtäfflingar i Helsingfors. — Svenska mästerskapstäfflingar i Karlstad. — Med luftskepp till nord-polen: Wellmanska expeditionen. — Det röda världsparlamentet. — Joachims begrafning. — Schackkongressen i Köpenhamn. — Striderna vid Casa Blanca. — Veckans porträttgalleri. Kyrkomusikernas möte. — Barmorskemöte i Malmö. — Ämnebergs zinkgrufva jubilerar.

ALLA KOSTNADER

för införande af text eller illustrationer af **hvad slag som helst** i HVAR 8 DAG:s textafdelning

BESTRIDAS AF TIDNINGEN

Däremot honoreras använda bidrag.

ERSÄTTNING TILL TIDNINGEN

för dyl. införande, vare sig helt eller till deltagande i kostnader eller i en eller annan form för öfrigt

MOTTAGER HVAR 8 DAG EJ

under något förhållande.

Foto. Ellqvist, Stockholm.

KYRKOMUSIKERNAS MÖTE: Sveriges allmänna organist- och kantorsförening sammanträdde den 21 augusti i Stockholm till sitt första allmänna möte.

Kliché; Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Sthlm.—Gbg.

Kliché-fotograf.

BARNMORSKORNAS MÖTE I MALMO den 5-7 augusti.
1. Prof. Essen-Möller, Lund. 2. Dr Alin, Sthlm. 3. Frkn Qvarzell, Sthlm. 4. Frkn Lindqvist, Åbo, Finland. 5. Fru Hansen, Köpenhamn. 6. Fru B. Johansson. 7. Frkn G. Sahlström. 8. Fru A. Göransson, de tre sistnämnda mötets bestyrelse i Malmö.

Kliché; Bengt Sjöforsparre

Foto. Petterson, Askersund

ÅMMEBERGS ZINKGRUFVA JUBILERAR: Grupp af medaljörer. 50-årsminnet af Åmmebergs zinkverks grundande firades den 17 augusti med stor fäst och medaljutdelning i Åmmeberg. Medaljutdelningen förrättades af landshöding Nordström och icke mindre än 118 medaljer, större och mindre, utdelades åt dem, som varit i bolagets tjänst minst resp. 35 och 30 år.

Kliché; Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Sthlm.—Gbg.